

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุปผลการศึกษา

เมื่อมีการส่งเสริมการค้าชายแดนทางภาคเหนือของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็มีแนวโน้มที่การค้าชายแดนจะขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะการค้าชายแดนผ่านจุดยุทธศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีเส้นทางผ่านไประหว่างกัน และสามารถที่จะเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่นๆได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะเปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋นขึ้น เพื่อรองรับกับการขยายตัวทางการค้า

จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น เป็นผลภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (ไทย ลาว จีน พม่า) และโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (ไทย ลาว จีน พม่า กัมพูชา และเวียดนาม) ซึ่งจังหวัดน่านได้ถูกบรรจุให้มีความสำคัญในการเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากเป็นหนึ่งในจังหวัดชายแดนในเขตภาคเหนือตอนบน ที่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นระยะทางยาวรวม 227 กิโลเมตร จุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2537 เป็นต้นมา และจากวันที่ได้เปิดใช้จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋นอย่างเป็นทางการมาจนถึงปัจจุบัน ก็เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ (การค้าและบริการ การท่องเที่ยว)

จากการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน” ซึ่งได้ทำการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

6.1.1 พัฒนาการในช่วงก่อนและหลังการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

จากการศึกษาพัฒนาการในช่วงก่อนการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น พบว่ามีสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นชุมชนชนบทที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่ยังไม่มีมนุษย์และความเป็นเมืองมาเปลี่ยนแปลงสภาพทางธรรมชาติมากนัก มีจำนวนประชากรอยู่อาศัยน้อยและเบาบาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งมีฐานะยากจน การคมนาคมขนส่งในพื้นที่ยากลำบากและไม่สะดวก สภาพโดยรวมเป็นป่าเขาทุรกันดาร ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการไม่เพียงพอ และยังมีปัญหาการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ปัญหาดนลาวทั้ง

ที่เป็นชาวเขาและชาวพื้นราบ ที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามา รวมถึงปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้และ
 ดันน้ำธาร ทั้งนี้ยังคงเป็นพื้นที่ที่เคยเป็นสมรภูมิสู้รบรุนแรงที่สุดระหว่างรัฐบาลกับทัพของพรรค
 คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ส่วนภายหลังการเปิดประตูสู่จีนแล้ว หมู่บ้านห้วยโก้นดิมโคจัน
 มีการประกาศจัดตั้งเป็นอำเภอกรณีพิเศษโดยไม่ผ่านการเป็นกิ่งอำเภอ โดยแยกตำบลห้วยโก้นออกจาก
 อำเภอทุ่งช้าง ทั้งนี้ก็เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน โดยบ้านห้วยโก้นมีการขยายตัวของพื้นที่ตั้ง
 ถิ่นฐานและพื้นที่การเกษตร เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และปัญหาเกี่ยวกับความ
 มั่นคงของประเทศก็ไม่มีอีกต่อไป

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ก่อนการเปิดประตูสู่จีน พบว่าบริเวณจุด
 ผ่านแดนถาวรแห่งนี้ มีความสัมพันธ์ในระดับของประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เขตชายแดนระหว่าง
 ไทย – ลาว มาช้านาน แบบบ้านพี่เมืองน้อง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งในอดีตยังมีการอพยพ
 เคลื่อนย้ายข้ามไป-มา ตามแนวพรมแดนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งก็เนื่องจากภัยสงคราม ประชากรหมู่บ้าน
 ห้วยโก้นและหมู่บ้านน้ำเงินจึงเป็นชนชาติพันธุ์เดียวกันมานานก่อนมีการยกบางส่วนของพื้นที่ประเทศ
 ไทยในอดีตให้กับ สปป.ลาว ทั้งสองพื้นที่มีความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติ มีประวัติศาสตร์ และ
 วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตร่วมกัน ด้วยเหตุนี้แม้ว่าจะมีปัญหาในเรื่องการปกครองที่แตกต่างกัน แต่
 ด้วยความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมประเพณี ภาษา การประกอบอาชีพ ความเชื่อเพื่อเผ่าเผ่าต่อกัน จึง
 ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และภายหลังจากการเปิดประตูสู่จีน
 ความสัมพันธ์ก็ยังดำรงต่อไปด้วยดี ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับแขวง ของ สปป.ลาว กับระดับ
 จังหวัด ของประเทศไทย ในปัจจุบันระดับท้องถิ่นยังมีการสร้างความสัมพันธ์โดยการจัดการแข่งขัน
 กีฬากระชับความสัมพันธ์ระหว่างบ้านห้วยโก้นกับบ้านน้ำเงินเป็นประจำทุกปี ส่วนในระดับแขวงและ
 จังหวัด ได้มีการพบปะประชุมสัมมนาหารือปัญหา อุปสรรค และส่งเสริม ช่วยเหลือด้านการค้าการ
 ลงทุน การท่องเที่ยวต่อกันมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนการเปิดประตูสู่จีนและเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
 และมีแนวโน้มที่จะขยายความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแนบแน่นต่อไปในอนาคต

และด้านการค้าชายแดน พบว่าในช่วงแรกจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้เป็นเพียงจุดผ่อนปรนบ้าน
 ห้วยโก้น ซึ่งการเปิดจุดผ่อนปรนเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีการค้าเล็กน้อยตามบริเวณ
 ชายแดน จะเป็นการค้าในระดับท้องถิ่น ซึ่งราษฎรของทั้ง 2 ประเทศสามารถที่จะมาแลกเปลี่ยนสินค้า
 กันได้ โดยให้จังหวัดนั้นรับข้อมูลความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แล้วเชิญส่วนราชการที่
 เกี่ยวข้องในพื้นที่พิจารณาศักยภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมตรงจุดนั้น หลังจากนั้นจะเรื่องแจ้ง
 มายังกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยจะให้ความเห็นชอบ จังหวัดจึงเปิดได้ ต่อมาในวันที่
 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2537 จุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก้นได้เปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรอย่างเป็นทางการ
 โดยการเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรจะต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติก่อน เพื่อ
 พิจารณาว่าจุดนี้เหมาะสมหรือไม่ที่จะเปิดการค้าขาย ศักยภาพที่จะได้มาซึ่งสินค้าเข้าหรือสินค้าออก

รวมทั้งวงเงินดำเนินการได้หรือไม่ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ศุลกากร สถานที่กักสัตว์ และพืชพร้อมหรือไม่ เมื่อดูภาพรวมทั้งหมดเรียบร้อยแล้วจึงเสนอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการ กระทรวงมหาดไทย ก็จะแจ้งแก่กระทรวงการต่างประเทศให้ดำเนินการเจรจากับประเทศนั้นต่อไป โดยแต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้มีการติดต่อค้าขายระหว่างกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้ากับสินค้า สินค้าที่นำมาแลกเปลี่ยนส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตทางการเกษตร ช่วงเวลาต่อมาเมื่อการคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น รูปแบบการค้าจึงเริ่มเปลี่ยนไป คือเริ่มมีการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าแทนที่การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรง การค้าไม่มีรูปแบบตายตัว เป็นการข้ามพรมแดนเพื่อนำสิ่งของในพื้นที่ของตนซึ่งไม่มีในอีกพื้นที่หนึ่ง และไม่มีพื้นที่ที่แน่นอนในการแลกเปลี่ยน ภายหลังจากการเปิดประตูสู่อินโดจีน ในช่วงแรกๆสินค้ายังคงวางขายในลักษณะ “เบกะดิน” ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ชายแดนมากขึ้นจึงเริ่มมีร้านค้าแบบชั่วคราว และเปลี่ยนเป็นสิ่งก่อสร้างถาวรเหมือนในปัจจุบัน ลักษณะการค้าชายแดนภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีนส่วนใหญ่ยังเป็นการค้าเฉพาะถิ่นเพื่อการดำรงชีพของประชาชนตามแนวชายแดน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศใน สปป.ลาว ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางติดต่อกับแขวงอื่นๆ จึงจำเป็นต้องบริโภคสินค้าที่นำมาขายในบริเวณจุดผ่านแดนแห่งนี้ สถานการณ์การค้าโดยทั่วไปก็ยังมีไม่มากนักหากเทียบกับชายแดนในจังหวัดอื่น โดยจะคึกคักเฉพาะช่วงเช้าวันเสาร์เท่านั้น สภาพการค้าก็จะเหมือนเช่นตลาดนัดทั่วไป สินค้าส่วนใหญ่ที่คนไทยนำมาขายให้แก่คนลาวจะเป็นสินค้าจำพวกเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนคนลาวจะนำสินค้าประเภทวัตถุดิบการเกษตร สินค้าของป่ามาขายให้กับคนไทย

ซึ่งจากผลการศึกษาพัฒนาการในช่วงก่อนและหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า การเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน มีการพัฒนาและการขยายตัวตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งใน ด้านสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว และด้านการค้าชายแดน ทั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์ (Globalization) ในการที่จะเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของภูมิภาค ในลักษณะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อการค้าระหว่างประเทศ ให้มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และลดปัญหาเรื่องเขตแดนให้น้อยลง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับ โลกาภิวัตน์นั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทศวรรษ 1980 พร้อมกับการล่มสลายของค่ายอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน และการล่มสลายของค่ายคอมมิวนิสต์ การเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุน การบริการ และอื่นๆ โดยไม่มีข้อจำกัดเหมือนในอดีต ซึ่งก็สอดคล้องกับช่วงก่อนทศวรรษ 1980 ที่ค่ายคอมมิวนิสต์ได้ปกครองลาวและเขมร ซึ่งไทยได้มีการประกาศปิดพรมแดนทั้งสองด้าน และทำการเปิดพรมแดนอีกครั้งภายหลังการล่มสลายของค่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มมีการไหลบ่าของ

แนวคิดโลกาภิวัตน์เข้ามา ทำให้ไทยเองมีความกระตือรือร้นที่จะเปิดโลกไร้พรมแดนอีกครั้ง โดยเปิดพรมแดนที่เคยปิดไปและพิจารณาจุดผ่านแดนต่างๆ ให้มีศักยภาพมากขึ้น ดังเช่นการปรับเปลี่ยนจุดผ่อนปรนบ้านห้วยโก้นให้กลายเป็นจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก้น เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองกับค่านิยมทางความคิดเรื่องของโลกาภิวัตน์นั่นเอง นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ (Interdependence Theory) กล่าวคือ ประเทศไทยยังต้องพึ่งพาสินค้าประเภทวัตถุดิบการเกษตร สินค้าของป่าจากประเทศลาว และประเทศลาวเองก็ต้องการสินค้าจำพวกเครื่องอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวันจากประเทศไทย เป็นต้น ดังนั้นการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันจึงต้องเกิดขึ้น รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้าย (Movement Concept) ด้วย ชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก้นและบ้านน้ำเงิน สปป.ลาว มักจะตัดสินใจเลือกไปซื้อสินค้าที่ตลาดนัดชายแดนห้วยโก้นมากกว่าที่จะเดินทางเข้าไปซื้อใน อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ส่วนประชาชนบ้านน้ำเงิน สปป.ลาว ก็เช่นเดียวกัน พวกเขาตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ตลาดนัดชายแดนห้วยโก้น แทนที่จะเดินทางเข้าไปซื้อในเมืองหงสา สปป.ลาว เนื่องจากตลาดนัดชายแดนห้วยโก้นอยู่ใกล้กับพื้นที่ทั้งสองด้วยเส้นทางที่ใกล้กว่า สันกว่า ประชาชนจึงตัดสินใจเลือกเดินทางมาจับจ่ายซื้อสินค้าจากตลาดนัดชายแดนแห่งนี้ และแนวคิดเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่ (Spatial Interaction Concept) ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่า ทั้งพื้นที่บ้านห้วยโก้นและบ้านน้ำเงินต่างก็ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยพื้นฐานของแนวคิดนี้ คือ ประการแรก สภาวะเกื้อกูล ซึ่งขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ต่างๆ เป็นผลให้มีอุปทานในที่หนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการหรืออุปสงค์ในอีกที่หนึ่ง ประการที่สอง ความสะดวกในการเคลื่อนย้าย ซึ่งวัดด้วยเวลาและค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้าย และประการที่สาม โอกาสแทรกซ้อนระหว่างสถานที่ต่างๆ เมื่อปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่เกิดขึ้น ก็เพราะว่าสภาวะแต่ละอันเป็นที่พอใจ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงมีความสอดคล้องกับการศึกษาพัฒนาการในช่วงก่อนและหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีน

6.1.2 ผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ(การค้าและบริการ การท่องเที่ยว) ของชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก้น จากการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก้น

จากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง พบว่าได้รับผลกระทบจากการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก้น ซึ่งสามารถสรุปเป็นด้านๆ ได้ดังต่อไปนี้

1.ผลกระทบด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้นต่อบ้านห้วยโก้น ยังอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก เนื่องจากบ้านห้วยโก้นเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอเมือง การไหลบ่าของความเจริญยังคง

ไม่มากเท่ากับพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย กล่าวคือ ชุมชนแห่งนี้แม้จะถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้า แต่การตอบรับจากสังคมทั้งในและนอกยังคงน้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากบริเวณเชื่อมต่อระหว่างไทยและ สปป.ลาว เป็นบริเวณที่ตั้งของชุมชนชนบทเล็กๆ บ้านห้วยโก๋นของไทยก็ยังคงเป็นที่รู้จักน้อย ห่างไกลความเจริญ เป็นเพียงเมืองชายขอบที่น้อยคนจะสนใจ ส่วนบ้านน้ำเงินของ สปป.ลาว ก็เช่นกัน เป็นแค่เมืองเล็กๆตามแนวชายแดน ไม่ได้รับการสนใจจากส่วนกลางมากนัก เพราะบ้านน้ำเงินไม่ได้ทำรายได้มากมายเหมือนกับพื้นที่อื่น เช่น เมืองห้วยทรายแขวงบ่อแก้ว ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นต้น ดังนั้นพื้นที่บริเวณนี้จึงเป็นพื้นที่ที่คนทั่วไปให้ความสนใจน้อย หรือเป็นทางเลือกในอันดับท้ายๆที่คนจะเดินทางไป และแม้ความเจริญจะเริ่มเข้าไปบ้างแล้ว แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป ไม่ได้เปลี่ยนแปลงในทันทีทันใด ทั้งนี้ก็เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ไม่มากนัก ความเจริญจึงเข้าไปในลักษณะแทรกซึมมากกว่าการไหลบ่า

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในบ้านห้วยโก๋น ส่วนใหญ่เห็นว่าภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีนแล้วทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวชนบทเปลี่ยนไป ซึ่งเกิดจากความเจริญที่แทรกซึมเข้ามากับการพัฒนาต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับกับสิ่งใหม่ที่ถูกแทรกซึมเข้ามาในพื้นที่ รวมทั้งเกิดค่านิยมใหม่ๆกับคนรุ่นหลังว่าการที่ยังดำเนินชีวิตแบบเดิมๆถือว่าล้าสมัย

กล่าวโดยสรุปก็คือ ผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋นนั้น เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้า เกิดการกระจายความเจริญจากเมืองสู่ชนบท แต่จากระยะทางไกลและความยากลำบากในการเข้าถึง จึงทำให้ความเจริญยังเข้ามาถึงพื้นที่นี้ได้ไม่มากนัก ผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้นจึงไม่มีความรุนแรง เป็นเพียงระดับต้นๆที่ยังสามารถแก้ไขได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินนโยบายต่างๆ ต่อไป

2.ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านวัฒนธรรมของบ้านห้วยโก๋น ภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีนที่เห็นเด่นชัดก็คือ วัฒนธรรมการแต่งกายที่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่าจะเป็นเรื่องของประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา ทั้งนี้ก็เนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากสื่อ โดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งเป็นตัวกลางส่งผ่านในการซึมซับวัฒนธรรมภายนอกได้ง่ายที่สุด ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นถือเป็นกลุ่มที่เกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ผ่านโลกมาไม่มาก อาจหลงไปกับกายภาพาคติของโฆษณาสินค้าฟุ่มเฟือย ค่านิยมฟุ้งเฟ้อในกระแสวัฒนธรรมใหม่ได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งการแก้ไขปัญหาล่าช้านี้จะทำได้ยาก ด้วยเราไม่สามารถควบคุมการนำเสนอของสื่อได้และการเลือกรับชมรายการทางโทรทัศน์ของแต่ละคนก็แตกต่างกันตาม

พื้นเพและความสนใจ ดังนั้นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ก็คือการรณรงค์ให้เด็กวัยรุ่นตระหนักและไม่หลงลืมวัฒนธรรมของชนเผ่าตน ดังเช่นสถานศึกษา และหน่วยงานราชการในท้องถิ่นได้มีการกำหนดการแต่งกายตามแบบวัฒนธรรมชนเผ่าของตน 1 วันใน 1 สัปดาห์ ก็เป็นแนวทางที่ดีอีกทางหนึ่ง และควรจะได้รับ การสนับสนุนต่อไป

ในส่วนของผู้ประเพณีท้องถิ่นที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา ก็ยังคงมีการปฏิบัติเหมือนเช่นเคย แต่อาจจะมีการปรับเปลี่ยนไปบ้างตามกาลสมัย แต่หากในอนาคตความเจริญจากการพัฒนาพื้นที่เข้ามา มากขึ้น และชุมชนขาดการปลูกฝังให้กับคนรุ่นหลัง ประเพณีเหล่านี้ก็อาจจะเลือนหายไปได้ ดังนั้น ในขณะที่ยังไม่เกิดวิกฤตเหล่านี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนควรหาแนวทางป้องกันไม่ให้ ประเพณีเหล่านี้สูญหายไปกับคนรุ่นเก่า ในทางกลับกันประเพณีเหล่านี้ควรจะอยู่คู่กับชุมชนบ้านห้วย โก้น เพื่อเป็นเอกลักษณ์ให้คนรุ่นหลังและผู้มาเยือนได้ชื่นชม

3.ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีน ก็คือการบุกรุกที่ดินที่เป็นพื้นที่ป่าสงวน มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและประกอบการ ซึ่งก็เป็นผลมาจากการขยายตัวด้านการค้า ประชาชนมองเห็นว่าการค้าขายจะทำให้เงินให้มากขึ้นกว่าอาชีพเดิม และเป็นสาเหตุในการหาพื้นที่จับจองเพื่อใช้ประกอบการ รวมทั้งเกรงกลัวจากการขายที่ดินในอนาคต เมื่อพื้นที่แห่งนี้มีความเจริญทัดเทียมกับจุดผ่านแดนอื่นๆ ซึ่งไม่เฉพาะกันคนในพื้นที่เท่านั้น แต่รวมถึงคนนอกพื้นที่ก็มีความคิดในลักษณะเดียวกัน แม้ว่าภาครัฐจะเข้ามาดูแลในเรื่องของการใช้ที่ดินแล้ว ซึ่งได้มีการวางแผนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนชายแดนห้วยโก้น ในปี พ.ศ.2541 โดยกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อเสนอแนะ กล่าวคือยังไม่มีกฎหมายข้อบังคับให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบุกรุกที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย และประกอบการของชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก้นนั้น ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก เนื่องจากการขยายตัวด้านการค้าเป็นเพียงการเริ่มต้น ผลที่เกิดขึ้นจึงยังเห็นได้ไม่ชัดเจน แต่หากปล่อยให้เพิ่มปริมาณการขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ ผลที่ตามมา ก็จะเด่นชัดและยากจะแก้ไขได้

4.ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

4.1 การค้าและบริการ

ผลจากการเปิดประตูสู่อินโดจีน ณ จุดผ่านแดนถาวร บริเวณบ้านห้วยโก้น หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยโก้น อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่บางส่วน ปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพแบบเดิมมาเป็นพ่อค้าแม่ค้าที่ขายของให้แก่คนลาวที่ข้ามฝั่งเข้ามา รวมถึงคนในพื้นที่

และนักท่องเที่ยว บางคนก็ทำเป็นอาชีพเสริมเฉพาะวันเสาร์ ที่มีการเปิดด่านให้คนลาวได้เดินทางมาจับจ่ายที่ตลาดการค้าชายแดนไทย - ลาว บ้านห้วยโก๋น จากการสัมภาษณ์แม่ค้าพบว่า ปัจจุบันเงินทองที่หาได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น จึงต้องหันมาประกอบอาชีพค้าขายแทนอาชีพเดิม หรือเป็นอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้มากขึ้น และนอกจากความต้องการซื้อที่เพิ่มขึ้นแล้ว ราคาสินค้าในปัจจุบันก็มีมูลค่าสูงขึ้นด้วย ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งก็มาจากการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าจากการเปิดประตูสู่อินโดจีน และอีกส่วนหนึ่งก็มาจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ข้าวของมีราคาสูงขึ้นแต่รายได้เท่าเดิม หรือเรียกว่าภาวะเงินเฟ้อนั่นเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อไม่ได้เกิดเพียงในเขตพื้นที่เมืองเท่านั้น หากแต่ได้ส่งผลกระทบไปทั่วประเทศไม่ว่าชนชั้นชนชายขอบของประเทศที่ห่างไกล ซึ่งระดับของผลกระทบก็ลดหลั่นกันไปตามแต่พื้นที่นั้นๆ

ในส่วนของประชาชนในหมู่บ้านต่างๆของเมืองเงิน สปป.ลาว ก็ได้รับผลกระทบด้านนี้เช่นกัน ดังคำบอกกล่าวของแม่ค้าที่ขายของในฝั่ง สปป.ลาว ที่ว่า ก่อนที่จะมีการเปิดประตูสู่อินโดจีนนั้น หมู่บ้านต่างๆของเมืองเงินเป็นเมืองสงบเงียบ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มีเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน หากมีเหลือก็นำมาขายหรือแลกเปลี่ยนระหว่างกันและกัน ซึ่งแต่เดิมประชาชนทั้งสองประเทศมีเขตแดนเชื่อมกัน จะมีการประกอบอาชีพการเกษตร กสิกรรม ที่มีผลผลิตสำหรับใช้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น มิได้ที่จะทำเพื่อการค้าขายแต่อย่างใด แต่ภายหลังที่ได้มีการเปิดจุดผ่านแดนที่มีเส้นทางคมนาคมทางถนนสะดวก มีพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับแลกเปลี่ยนสินค้าและตลาดการค้าเกิดขึ้น ณ บริเวณที่ทำการด่านชายแดนฝั่งประเทศไทย จึงทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศได้นำสินค้าด้านการเกษตรของป่า ผักตบ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ จึงก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการค้า การเดินทาง การท่องเที่ยว การก่อสร้างอาคารที่พัก สถานที่ราชการ และร้านอาหาร ตลอดจนสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคมากขึ้นด้วย

โดยสรุปในภายหลังจากการเปิดด่านชายแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น จังหวัดน่าน และด่านน้ำเงิน แขวงไชยบุรี สปป.ลาว ทำให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจโดยตรงกับชุมชนบ้านห้วยโก๋น ประเทศไทย และชุมชนเมืองเงิน สปป.ลาว โดยทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน สังคมการเกษตรชนบท ปรับเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองที่มีการผลิตสินค้าเพื่อการค้าขายเป็นสำคัญ

4.2 การท่องเที่ยว

ในส่วนของการท่องเที่ยว เมื่อมีการก่อสร้างเส้นทางถนนสายห้วยโก๋น (จังหวัดน่าน) - เมืองเงิน - ปากห้วยแคน - ปากแบ่ง ระยะทาง 55 กิโลเมตร และถนนสายห้วยโก๋น (จังหวัดน่าน) - เมืองเงิน - หงสา - จอมเพ็ด - หลวงพระบาง ระยะทาง 152 กิโลเมตร แล้วเสร็จในสายใดสายหนึ่ง ก็จะเป็นแรงผลักดันให้ทาง สปป.ลาว ยกฐานะด่านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี เป็นด่านสากล จะมีผลให้เส้นทางคมนาคมทางถนน เชื่อมต่อกันเป็นระบบ จากประเทศไทย จังหวัดน่าน สู่อินโดจีน สปป.ลาว ในแขวงต่างๆภาคเหนือตอนบน จีนตอนใต้ และเวียดนามตอนเหนือ อันเป็นเส้นทางสายใหม่ที่มี

ธรรมชาติสวยงาม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย กระแสการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศไทย ,ลาว ,จีน, เวียดนาม และต่างประเทศ ก็จะต้องผ่าน ณ จุดผ่านแดนแห่งนี้ หรือนับหนึ่งก็คือ การเป็นประตูสู่อินโดจีนอย่างเป็นทางการ มีการขยายการลงทุน การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง ตลาดการค้า โรงงานแปรรูปการเกษตร ทำให้ประชาชนชายแดนทั้งสองประเทศ มีรายได้เพิ่มขึ้น

แต่ในปัจจุบันปัญหาการท่องเที่ยวที่ไม่สามารถสร้างรายได้โดยตรง ไปสู่ชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก๋น ประเทศไทย และชุมชนชายแดนเมืองเงิน แขวงไซยะบุรี สปป.ลาวได้ เนื่องจากปัญหาหลักคือ ด้านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไซยะบุรี สปป.ลาวยังเป็นด่านท้องถิ่นที่ไม่อนุญาตให้คนต่างชาติยกเว้นคนไทยเดินทางเข้าออกได้ อีกประการหนึ่งคือปัญหาเรื่องเส้นทางถนนที่ใช้ได้เฉพาะหน้าแล้งเท่านั้น การเดินทางไม่สะดวก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเลือกผ่านเส้นทางนี้เท่าที่ควร ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางไปท่องเที่ยว ก็จะเป็นลักษณะจารจร แบบไป - กลับ หรือไปเป็นเฉพาะแห่ง เช่น ตรงไปยังหลวงพระบางเที่ยวเสร็จกลับไม่มีการแวะพักชมยังแขวงต่างๆของ สปป.ลาว และไม่นิยมพักค้างคืนด้วย เนื่องจากขาดความสะดวกสบายอย่างมาก

ดังนั้นผลกระทบโดยรวมที่เกิดขึ้นกับด้านการท่องเที่ยว ภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีนก็ คือเป็นที่รู้จักของคนภายนอกมากขึ้น แต่กลับสวนทางกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่น้อยกว่าที่คาดหมายไว้ ทั้งนี้ก็เนื่องจากปัญหาด้านระยะทางที่ห่างไกลจากตัวอำเภอเมืองน่าน และสภาพถนนที่เป็นดินลูกรังจากจุดผ่านแดนน้ำเงิน เมืองเงิน สปป.ลาว ที่นักท่องเที่ยวใช้สำหรับเป็นเส้นทางท่องเที่ยวใน สปป.ลาว รวมทั้งสภาพพื้นที่ของบ้านห้วยโก๋น และบ้านน้ำเงินที่เป็นเพียงชุมชนชนบทห่างไกล ไม่เหมือนกับจุดผ่านแดนอื่นๆนั่นเอง

จากผลกระทบด้านต่างๆที่เกิดขึ้นภายหลังการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น เป็นเพียงผลกระทบในระดับที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับจุดผ่านแดนอื่นๆที่มีการขยายตัวของการค้าชายแดนอย่างเต็มที่ ซึ่งปัญหาการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน ของจุดผ่านแดนแห่งนี้ไม่เป็นไปอย่างรวดเร็วและสมบูรณ์ตามแผนการและโครงการที่กำหนดไว้ เรื่องของเส้นทางคมนาคม คือ (1) ระบบของเส้นทางคมนาคม(ถนน) ใน สปป.ลาว ที่ยังไม่ต่อเชื่อมในบางช่วง โดยเฉพาะถนนจากด่านน้ำเงิน เมืองเงิน ไปเชื่อมต่อกับถนนปากแบ่ง - เมืองไซ แขวงอุดมไซ ซึ่งมีระยะทาง 55 กิโลเมตร ปัจจุบันเป็นถนนดินลูกรัง ใช้ได้เฉพาะฤดูแล้งเท่านั้น ซึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยในการสนับสนุนให้กู้ยืม ในวงเงิน 840 ล้านบาท โดยจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2551 จะเป็นถนนสายสำคัญอย่างสูงในด้านการท่องเที่ยว การขนส่งสินค้าไปสู่จีนตอนใต้ ณ ด่านบ่อหาน เมืองเชียงรุ่ง มณฑลยูนนาน สู่เวียดนามตอนเหนือ ณ ด่านห้วยเจา เมืองเคียนเบียนฟู อีกทั้งแขวงต่างๆของ สปป.ลาว สำหรับอีกเส้นทางหนึ่งก็คือ ถนนจากด่านน้ำเงิน เมืองเงิน - เมืองหงสา - จอมเพ็ด - หลวงพระบาง สปป.ลาว เป็นถนนที่เปิดการท่องเที่ยวสู่เมืองมรดกโลกของลาว และต่อเชื่อม

เมืองแขวงต่างๆตอนกลางประเทศของ สปป.ลาว ที่ใกล้และตรงที่สุดซึ่งมีระยะทางจากด่านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพียง 152 กิโลเมตรเท่านั้น

(2) การยกฐานะจุดผ่านแดนด่านน้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สปป.ลาว เป็นจุดผ่านแดนด่านถาวร ซึ่งภายหลังเมื่อการก่อสร้างถนนสายห้วยโก๋น – ปากแบ่งแล้วเสร็จ ประกอบกับการก่อสร้าง

โรงไฟฟ้าลิกไนต์ของบริษัทบ้านปู มหาชน จำกัด ที่เมืองหงสา แขวงไชยบุรี สปป.ลาว จะดำเนินการในปี พ.ศ. 2550 ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ 3-5 ปี ผลจากการดำเนินการทั้งสองประการ จะมีผลให้การยกฐานะจุดผ่านแดนน้ำเงิน สปป.ลาว สัมฤทธิ์ผลเร็วยิ่งขึ้น

ฉะนั้น จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ก็จะเป็นจุดผ่านแดนที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศไทย ที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศได้ถึงสามประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว จีนตอนใต้ และเวียดนามตอนเหนือ ซึ่งนั่นหมายถึงจุดผ่านแดนนี้ก็จะประตูสู่อินโดจีนที่สมบูรณ์ สร้างเศรษฐกิจรายได้ จากการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ให้กับชุมชนของจังหวัดน่านทั้งในชนบทและในเมือง ชุมชนของ สปป.ลาว เวียดนามตอนเหนือ และประเทศจีนตอนใต้ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะมีทั้งผลดีและผลกระทบ มีปัญหาต่างๆเกิดขึ้น ในเมื่อเกิดการหลั่งไหลการเดินทางของคน ของสินค้า ของ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ฯลฯ ซึ่งต้องมีการวางแผนแก้ปัญหาและเตรียมการในการบริหารจัดการที่ดีไว้รองรับ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การศึกษาผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ (การค้าและบริการ การท่องเที่ยว) ของชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก๋น จากการเปิดประตูสู่อินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การเปิดประตูสู่อินโดจีนแห่งนี้ ทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ในด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ (การค้าและบริการ การท่องเที่ยว) ทั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ (Globalization) เนื่องด้วยแนวคิดนี้ก่อให้เกิดการขยายตัวของทุนนิยมไปทั่วโลก และระบบทุนนิยมนี้ ก็ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ไม่เว้นแต่ชุมชนชายแดนเล็กๆ ซึ่งผลที่ตามมาคือผลกระทบในด้านต่างๆนั่นเอง

6.1.3 การบริหารจัดการของภาครัฐและภาคเอกชนต่อจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น

การบริหารจัดการของภาครัฐและภาคเอกชนนั้น มีทั้งระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยในระดับจังหวัดจะเป็นหน่วยงานที่กำหนดแผนงานและนโยบายต่างๆ ส่วนในระดับพื้นที่ก็จะเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบโดยตรงกับพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็มีความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนาและดำเนินการ มิได้แยกออกจากกันอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากทั้งสองภาคต่างก็มีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ผลของการพัฒนาที่ผ่านมา จะพบว่าทั้งภาครัฐและเอกชนจากส่วนกลาง ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการจากหน่วยงานของรัฐ หลายๆหน่วยที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคง กฎหมาย การเงิน งบประมาณ การพัฒนาเรื่อง ตลอดจนผู้รับผิดชอบระบบไฟฟ้า ประปา เป็นต้น ทั้งในส่วนจังหวัด จะมีคณะทำงานในรูป กรอ.จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับ ภาคเอกชน คือผู้แทนจากหอการค้าจังหวัด เป็นต้น ส่วนท้องถิ่น ระดับหัวหน้าส่วนราชการ ทุกภาค ส่วนในอำเภอ ร่วมกันรับผิดชอบดูแลปัญหา พร้อมทำปัญหารายงานต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งจะมีการร่วมประชุมสัมมนา วางแผนพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์ การใช้งบประมาณ มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆจนถึงปัจจุบัน โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการพอที่จะสรุปเป็นข้อได้ดังนี้

1) การพัฒนาด้านกายภาพ ศึกษาจัดทำผังเมืองรวมและผังเฉพาะ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต และเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาสภาพพื้นที่ป่าไม้ไว้อย่างยั่งยืน โดยวางแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งเขตที่อยู่อาศัย เขตราชการ เขตการค้าพาณิชยกรรม เขตเกษตรกรรมให้ชัดเจน

โครงสร้างพื้นฐาน ควรเตรียมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาชุมชน และเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย

- การพัฒนาแหล่งน้ำ โดยปรับปรุงแหล่งน้ำเดิม หาแหล่งน้ำใหม่ วางท่อขยายการให้บริการประปาให้ทั่วถึง และพัฒนาคุณภาพน้ำประปาให้ได้มาตรฐาน
- การพัฒนาระบบโทรคมนาคม ขยายเครือข่ายสัญญาณ เพิ่มจำนวนโทรศัพท์ และโทรศัพท์สาธารณะให้เพียงพอ
- เตรียมความพร้อมของเมืองในด้านระบบกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเสียเพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่ในอนาคต
- จัดระเบียบการค้า และตลาดชายแดนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น และสามารถขยายเวลาที่ให้ลาวสามารถมาขายของในฝั่งไทยเพิ่มได้ตามความเหมาะสม
- ปรับปรุงระเบียบการผ่านแดน ให้มีมาตรฐานสากล มีศุลกากรและตรวจคนเข้าเมือง

ดังนั้นทั้งภาครัฐและเอกชนจึงมีแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความเจริญและพร้อมพร้อมในทุกด้าน เพื่อรองรับการเป็นประตูสู่อินโดจีน

จากการศึกษาการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ต่อจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า การปรับปรุงด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนต่อจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น จะเป็นแนวทางแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็มีความสอดคล้องกับวรรณกรรม และงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับผลกระทบของการค้าชายแดน ดังเช่นในงานเขียนของเชิดชาย ม่วงมงคล ที่ได้กล่าวถึงหน่วยเฉพาะกิจเป็นทางการ ทำหน้าที่ในการดูแลพื้นที่ชายแดน ซึ่งในส่วนนี้ก็จะมาจากการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

6.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทั้งในช่วงก่อนและหลังการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว
- 2) ทำให้ทราบถึงผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ (การค้าและบริการ การท่องเที่ยว) อันเกิดจากการเปิดประตูอินโดจีน ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น
- 3) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ อาทิ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ด้านศุลกากรทุ่งช้าง ฯลฯ หน่วยงานภาคเอกชน อาทิ หอการค้าจังหวัดน่าน และผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา รวมทั้งผู้ที่สนใจเกี่ยวกับด้านภูมิภาคศึกษาและด้านอื่นๆอีกด้วย

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ลักษณะทั่วไปของชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก๋น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางบวกและทางลบ แต่เนื่องจากการแก้ไขปัญหามิสามารถที่จะกลับไปยังจุดเริ่มต้นได้ ดังนั้นแนวทางการแก้ไขจึงต้องปฏิบัติ ณ จุดที่อยู่ในปัจจุบัน ไม่ให้แย่ลงไปมากกว่าเดิม ในทางกลับกันก็ต้องให้ดีขึ้น ซึ่งระดับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก๋น ก็ยังเป็นเพียงระดับผลกระทบที่น้อยเท่านั้น การวิจัยครั้งนี้จึงพอสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ในการเปิดประตูอินโดจีน ณ จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น หมู่ 1 ตำบลห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว)

ก) ในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยง เพื่อให้ห้วยโก๋นเป็นประตูการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

• ถนนห้วยโก๋น – เมืองเงิน – ปากห้วยแคน – ปากแบ่ง ระยะทาง 55 กิโลเมตร เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สปป.ลาว เมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนามตอนเหนือ และเมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีนตอนใต้

• ถนนห้วยโก๋น – เมืองเงิน – หงสา – จอมเพ็ด – หลวงพระบาง ระยะทาง 152 กิโลเมตร

• เพื่อรองรับเส้นทางคมนาคมขนส่ง เครื่องจักรกล คนงาน ตู้รถไฟฟาลิกไนต์ ณ เมืองหงสา แขวงไชยบุรี และเป็นเส้นทางท่องเที่ยว การขนส่งสินค้า ถนนสายนี้จะเป็นการลงทุนร่วมระหว่างบริษัทที่ได้รับสัมปทานการลงทุนไฟฟ้าลิกไนต์ส่วนหนึ่ง และจากแขวงไชยบุรี สปป.ลาว กับแขวงหลวงพระบางอีกส่วนหนึ่ง

ข) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการฝ่ายไทยและฝ่าย สปป.ลาว ร่วมกันในด้าน Contract Farming ในลาว เพื่อส่งเสริมยกระดับการผลิตพืชการเกษตร เป็นพืช 10 ชนิด ที่ทำสัญญาในการยกเว้นภาษี อาทิ ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ละหุ่ง ลูกตาล ลูกเดือย อ้อย มันสำปะหลัง โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยในการทำ Contract Farming ในวัตถุประสงค์ที่

- (1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทย – ลาว
- (2) ผลักดันให้เกิดการลงทุนในระยะยาว
- (3) เพิ่มผลิตผลและพัฒนาคุณภาพสินค้า
- (4) มีการค้าประกันราคาและตลาดรองรับ
- (5) สร้างรายได้และอาชีพอย่างยั่งยืนให้ผู้ผลิต
- (6) ส่งเสริมการผลิตสินค้า และก้าวไปสู่อุตสาหกรรมการเกษตร
- (7) ยกฐานะ สร้างรายได้ให้กับประชาชน

ค) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการฝ่ายไทยและฝ่ายลาว จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม แปรรูปไม้เป็นผลิตภัณฑ์ เฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป หรืออุปกรณ์ประตุนหน้าต่าง เพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่ของ สปป.ลาว

ง) ส่งเสริม อบรม แลกเปลี่ยนความรู้ในด้านบริการจัดการท่องเที่ยว การจัดทำแผนการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ระหว่างจังหวัดน่าน - ประเทศไทย , ไซยะบุรี อุ้มไซย หลวงพระบาง - สปป.ลาว , เมืองเดียนเบียนฟู – เวียดนามตอนเหนือ และเมืองเชียงรุ่ง (สิบสองปันนา) มณฑลยูนนาน – จีนตอนใต้ ระหว่างเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นต่อกัน โดยมีหอการค้าเป็นผู้เชื่อมโยงประสานติดต่อกันและกัน

2. นอกจากการพัฒนาชุมชนชายแดนห้วยโก๋นให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋นแล้ว ชุมชนชายแดนบ้านห้วยโก๋น ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ยังมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วย ซึ่งจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์พื้นที่แห่งนี้ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ทั้งนั้นในการส่งเสริมและพัฒนาต่างๆ ก็ควรมีการประเมินผลกระทบที่จะตามมาด้วยเพื่อจะได้หาแนวทางหลีกเลี่ยงไม่ให้ผลกระทบเหล่านั้นเกิดขึ้น

3. ภาครัฐควรเร่งการพัฒนาระบบเส้นทางคมนาคมถนนภายในจังหวัดที่จะต้องมีการปรับแก้ไข ความลาดชัน ความโค้ง และความกว้างของถนน เส้นทางคมนาคมของถนนห้วยโก๋น – ปากแบ่ง และถนนจากห้วยโก๋น – หงสา – จอมเพ็ด – หลวงพระบาง เพื่อให้มีการต่อเชื่อมเป็นระบบอันนำไปสู่เส้นทางวัฒนธรรม – ท่องเที่ยว การค้าขาย การลงทุน สร้างความมั่งคั่งกับประชาชนในกลุ่มประเทศไทย สปป.ลาว จีนตอนใต้ และเวียดนามตอนเหนือ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่จะได้รับความสนับสนุนความ

ร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และภาครัฐบาลในฝ่ายไทยและ สปป.ลาว รวมถึงองค์กรที่สำคัญที่จะต้องติดตามเร่งรัด และสนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับใช้ในการพัฒนาให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ซึ่งในการพัฒนาบางครั้งจะมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องเงินลงทุน ทำให้การพัฒนาล่าช้าลงไปบ้าง แต่การติดต่อประสานเชื่อมโยงระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย – จังหวัดน่าน กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆกับประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องมีการพบปะ เสนอแลกเปลี่ยนปัญหา และร่วมกันหารือ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน อันนำไปสู่ความมั่นคงของการเป็นประตูอินโดจีน ของจุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และของประเทศไทยในอนาคต

4. ในการศึกษาผลกระทบจากการเปิดประตูอินโดจีน บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋นครั้งนี้ เป็นการนำเสนอพัฒนาการในช่วงก่อนและหลังการเปิดประตูอินโดจีน ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเปิดประตูอินโดจีน ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รวมถึงการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ต่อพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งมีลักษณะโดยรวมเท่านั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทการเป็นประตูอินโดจีน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มตามศักยภาพ หากมีผู้ใดสนใจจะทำการศึกษาในรายละเอียดต่อ ผู้วิจัยขอเสนอให้ศึกษาผลกระทบในแต่ละด้านแบบเจาะลึก เพื่อที่จะได้เข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน และนำไปสู่แนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง และควรศึกษาหาแนวทางการพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ในอนาคต โดยใช้ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้แล้วเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved